

Перечислено издательства, которые публикуют академические и научные издания, посвященные мультимодальности. Внимание сосредоточено на журналах, в которых мультимодалисты освещают результаты собственных исследований.

Ключевые слова: мультимодальность, мультимодальная лингвистика, модус, симбиоз, модальность.

Makaruk Larysa. Multimodality and Polycodeness in Modern Linguistic Studies: Schools, Figures and Approaches. This paper describes the concepts of "multimodality" and "polycodeness, and suggests appropriate definitions for them. The focus is on the interpretation of concepts, given that they are most often used in modern studies, exploring the interaction of verbal, nonverbal and paraverbal means in English-language communicative spaces. It has been found that scientists view these concepts in different ways, and in their own thinking, they employ the definitions and paradigms which they are accustomed to utilizing.

A new definition of multimodality is proposed, taking into account those definitions which have been used up to now. It is emphasized that multimodality involves the coexistence of at least two modes within a single word, conjugate, sentence, or text. It is noted that the mode is a resource which may or may not be considered to have the nature of a sign in which some meaning is encoded. The specificity of different modes as the key means of producing values is substantiated.

A detailed description of a new linguistic field - multimodal linguistics - has been suggested. Its focus is the symbiosis of verbal, nonverbal and paraverbal means used during communication in the English communicative space in oral and written speech.

The specificity of multimodal approaches to the study of heterogeneous constructs in English-language linguistic studies is substantiated. The principal research schools that deal with multimodality, along with their geographical locations, their representatives and the main vectors of their research work are listed. The focus is on a series of events (conferences, roundtables, and symposiums) devoted to multimodality that have taken place over the last few years. The key areas of their work and the audiences which they target are outlined.

Publishing houses which issue academic and scientific publications devoted to multimodality are identified. The focus is on magazines in which multimodalists highlight the results of their own research.

Key words: multimodality, multimodal linguistics, mode, symbiosis, modality.

УДК 811.124'373.46:61]-13

Оксана Милик[□]

НОМІНАТИВНЕ ПОЛЕ СУБКОНЦЕПТУ VALETUDO В ЛАТИНСЬКІЙ МОВІ

Статтю присвячено дослідженню номінативного поля субконцепту VALETUDO в латинській мові, який має комплексний характер внаслідок лексико-семантичного поля, лексико-фразеологічного поля та синонімічного ряду у своєму складі. Проаналізовано сутність номінативного поля субконцепту VALETUDO в системі мови, яке представляє впорядковану сукупність номінативних одиниць; визначено його ядро, приядерну зону, ближню й дальню периферію; досліджено засоби вербалізації мікрополів приядерної зони субконцепту VALETUDO та список мовних одиниць, які вербалізують концепт ЗДОРОВ'Я. Встановлено, що структура номінативного поля концепту ЗДОРОВ'Я складає ядерну та приядерну зони, що, у свою чергу, складаються з певних мікрополів, а також ближньої та дальньої периферій субконцептів SALUS, SANITAS, VALETUDO. Семантичне поле субконцепту VALETUDO побудовано за принципом семантичної близькості / віддаленості від інтегрованої семи та частоти набуття певних значень імені концепту. Визначено, що спільними для всіх трьох субконцептів SALUS, SANITAS, VALETUDO є слоти "наявність певного стану здоров'я (соматичного / психічного)" та "процес надання здоров'я (соматичного / психічного)". Як наслідок, стаття має на меті зробити внесок у розвиток теоретичних засад дослідження концептів на матеріалі давніх мов, а також теоретичних аспектів лінгвоконцептології, лінгвокультурології, лінгвоаксіології та вивчення своєрідних явищ мови та мовлення, що дає змогу науковій спільноті краще зрозуміти специфіку мислення і пізнання світогляду та особливостей інтерпретації світу через призму мовної свідомості, духовних та матеріальних цінностей давніх римлян.

Ключові слова: концепт, субконцепт, VALETUDO, здоров'я, номінативне поле.

Постановка наукової проблеми та її значення. Античну картину здорового існування окреслюють численні філософські погляди, у яких здоров'я визначено як найбільшу аксіологему

в системі цінностей античного світу. Античні філософи розрізняли здоров'я фізичне й душевне; здоров'я (фізичне й душевне) – найвище з усіх благ; благо, за Платоном, стоїть на вищому щаблі в ієрархії буття, воно є станом й умовою досконалості буття, насолодою (кіренська школа, епікуреїзм), утриманням від пристрастей (кініки), чеснотою в сенсі панування вищої розумної природи над нижчою (стойки), досконалістю особистості (за Аристотелем); античні філософи розглядали переважно внутрішньоособистісний аспект “здоров'я” як злагоду тілесних і душевних проявів людини, як гармонію й пропорційність, оптимальне співвідношення тілесних і душевних складників; основними душевними якостями здорової людини є розсудливість і самовладання; життя згідно з природою, яке веде людину до доброчесності; щасливе життя полягає у володінні людиною здоровим глуздом, розсудливістю.

Вивчення концептосфери давніх римлян є важливою ланкою у пізнанні їхнього світогляду, особливостей інтерпретації світу через призму мовної свідомості, духовних та матеріальних цінностей. Концепт ЗДОРОВ'Я відображає у свідомості стародавніх римлян не тільки знання про здоровий / нездоровий стан людини, але й експлікує вияв цінності людини в античному світі, ставлення людини до самої себе, ставлення держави до людини, систему вищих аксіологем людського буття. Саме це зумовлює актуальність публікації.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Одним із найважливіших процесів пізнавальної діяльності людини є концептуалізація, суть якої полягає в осмисленні інформації, що надходить до людини. Концептуалізація призводить до утворення концептів, концептуальних структур і всієї концептуальної системи в ментальності людини. В останні роки зріс інтерес до дослідження концепту як одиниці, яка забезпечує мовленнєво-розумову діяльність індивіда. Цій проблемі зокрема присвячені праці Н. Д. Арутюнової, М. М. Болдирева, С. Г. Воркачева, О. О. Залевської, В. І. Карасика, С. Є. Нікітіної, Г. Г. Слишкіна, Ю. С. Степанова та інших дослідників. Науковці О. С. Васильєва та Ф. Р. Філатов, концепцію ЗДОРОВ'Я в античності називають “мозаїкою” смислів і значень, об'єднаних у складний і дивовижний семантичний візерунок навколо центрального поняття “здоров'я”: “гармонія” й “домірність”, “краса” й “калокагатія”, “злагода з власною природою” й “підпорядкування природі цілого”, “розсудливість” і “самовладання”, “осягнення Вищого Блага” й “набання блага у власній душі”. Розсудливість, ґрунтована на знанні того, у чому полягає “Вище Благо”, і духовна свобода, незалежність від минулих зовнішніх благ становлять фундамент здоров'я, незворушності й стійкості духу [2, с. 25].

Мета і завдання статті. Мета і завдання дослідження – виявити та описати сутність номінативного поля субконцепту VALETUDO в латинській мові. Об'єктом опису слугує субконцепт VALETUDO в латинській мові. Предмет аналізу – особливості вербалізації субконцепту VALETUDO в латинській мові.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Одним із першочергових завдань у дослідженні певного концепту є одержання найбільш повного списку мовних одиниць, які вербалізують цей концепт [1, с. 47]. Номінативне поле відмінне від усіх інших структурних угруповань лексики насамперед тим, що має комплексний характер, включаючи у свій склад групи таких типів: лексико-семантичне поле, лексико-фразеологічне поле, синонімічний ряд тощо. У той же час воно не виступає структурним угрупованням у системі мови, а репрезентує виявлену і впорядковану сукупність номінативних одиниць [6].

Номінативне поле концепту принципово неоднорідне: воно містить як прямі номінації безпосередньо самого концепту, що утворює ядро номінативного поля, так і номінації окремих когнітивних ознак концепту, що розкривають зміст концепту і відношення до нього в різних комунікативних ситуаціях, утворюючи периферію номінативного поля [7, с. 66–67].

З. Попова та Й. Стернін подають детальний перелік мовних засобів, які можуть входити в номінативне поле концепту та забезпечити його опис у процесі лінгвокогнітивного дослідження [7]: прямі номінації концепту (ключове слово – репрезентант концепту, обране дослідником у якості імені концепту та імені номінативного поля, і його системні синоніми); похідні номінації концепту (переносні, похідні); спільнокореневі слова, одиниці різних частин мови, деривативно пов'язані з

основними лексичними засобами вербалізації концепту; симіляри; контекстуальні синоніми; okazіональні індивідуально-авторські номінації; стійкі поєднання слів, синонімічні ключовому слову; фразеосполучення, які включають ім'я концепту; паремії (прислів'я, приказки та афоризми); метафоричні номінації; стійкі порівняння з ключовим словом; вільні словосполучення, які номінують певні ознаки, що характеризують концепт; асоціативне поле, отримане в результаті експерименту зі словом-стимулом, що іменує концепт; суб'єктивні словесні дефініції, запропоновані учасниками експерименту як тлумачення запропонованого їм концепту; словникові тлумачення мовних одиниць, що об'єктивують концепт; словникові статті в енциклопедіях або довідниках (інформаційно-експлікативні тексти); тематичні тексти (наукові або науково-популярні, що розповідають про зміст концепту); публіцистичні або художні тексти, які розкривають зміст концепту властивими ним засобами; сукупності текстів (за необхідності експлікації або обговорення змісту складних, абстрактних чи індивідуально-авторських концептів).

Ключове слово (лексична одиниця, яка найбільш повно номінує досліджуваний концепт) і його синоніми утворюють ядро номінативного поля. До ядра номінативного поля, відповідно до класифікації Л. М. Михайлової, віднесено лексеми, які мають такі характеристики: а) високу частотність вживання; б) є найбільш узагальненими за своєю семантикою у прямому значенні; в) стилістично та експресивно нейтральні [6].

У структурі концепту є ядро (когнітивно-пропозиційна структура концепту), приядерна зона (інші лексичні репрезентації концепту, його синоніми тощо) і периферія (асоціативно-образні репрезентації). Ядро і приядерна зона переважно репрезентують універсальні й загальнонаціональні знання, а периферія – індивідуальні [4].

У латинській мові існує кілька ключових лексем для номінації “ЗДОРОВ’Я”, які певною мірою відмінні за значенням, точніше описують різні стани “ЗДОРОВ’Я”: SALUS, SANTAS, VALETUDO. Вони відображають особливість уявлень давніх римлян про феномен “ЗДОРОВ’Я”. Тому вважаємо за доцільне розглядати інтегральну сему концепту ЗДОРОВ’Я у форматі трьох субконцептів: SALUS, SANTAS, VALETUDO. За визначенням І. В. Постовалової, саме субконцепти забезпечують множинне варіативне позначення головного концепту [7, с. 35].

Детальніше розглянемо сутність субконцепту VALETUDO та його засоби вербалізації. Історична основа *val- умотивована семами “мати силу”, “здужати”, “могти”. На підставі словників [3; 8; 9] виявлено лексико-семантичний діапазон слова VALETUDO: “стан здоров’я” (45 %), “хвороба, нездоров’я, нездоровий стан” (35 %), “здоров’я фізичне / зрідка – психічне” (20 %). Більша частина дериватів має такі семи: “бути сильним, міцним”, “бути могутнім”, “мати силу, здужати, годитися”. Отже, субконцепт VALETUDO є ментальною одиницею, яка відображає у свідомості давніх римлян уявлення про здоров’я як “наявність фізичної міці”. Саме цю сему вважатимемо інтегрованою семою субконцепту VALETUDO.

Ядром номінативного поля субконцепту VALETUDO є іменник *valetudo* “здоровий стан, фізичне здоров’я”, прикметники *valens* “здоровий”, “сильний, міцний”, “дієвий, сильно дієвий, живильний”, *validus* “сильний, міцний”, “здоровий”, “зміцнювальний, живильний”, “сильнодійний, дієвий”, “активний, енергійний”; дієслова *valere* “бути сильним, міцним”, “бути могутнім”, “бути спритним”, “бути здоровим”; *revalescere* “знову одужувати”, “поправлятися”, “набиратися сил, міцніти”, *convalescere* “видужувати”, “оговтуватися, приходити до тями”.

У приядерній зоні субконцепту VALETUDO можна виділити два мікрополя, мотивованих семантикою історичної основи слова-імені концепту: 1) “наявність / набуття фізичної сили”; 2) “енергійність, життєва енергія”.

Мікрополе “наявність / набуття фізичної сили” репрезентоване номенами, які мають основні лексичні значення “сила, могутність, міць”: *pollentia, ae, f* – сила, могутність; *polleo, ui, -, ere* – мати силу; *potentia, ae, f* – сила, могутність; *potestas, atis, f* – сила, могутність; *valens, entis* – здоровий, сильний, міцний; *vis, f* – сила, мужність, відвага: *viscorporis* (Sal. Jug. 2, 2) – фізична сила, *visanimi* (Sal. Jug. 33, 2) – душевна сила, енергія; *viriosus, a, um* – сильний, міцний; *virilitas, atis, f* – змужнілість, чоловіча сила; *pervaleo, valui, -, ere* – бути дуже сильним, *invaleo, -, -, ere* –

підсилювати, *supervaleo*, -, -, *ere* – бути занадто могутнім, *valentia*, *ae*, *f* – сила, міць, *praevalentia*, *ae*, *f* – перевага, перевершеність, *valentulus*, *a*, *um* – досить сильний, міцний, *valenter* – сильно, енергійно, з силою, *valesco*, *lui*, -, *ere*, *evalesco*, *valui*, -, *ere* – ставати сильним, міцніти, *invalesco*, *valui*, -, *ere* – ставати сильнішим, посилюватися, *praevalesco*, -, -, *ere* – ставати дуже міцним, міцніти, *praevalidus*, *a*, *um* – дуже сильний, дуже міцний, досить потужний, могутній, *pervalidus*, *a*, *um* – дуже сильний, могутній, *praevalide* – занадто сильно, *validitas*, *atis*, *f* – сила, міць, *valde* – сильно, дуже.

Мікрополе “енергійність, життєва енергія” об’єднує слова, основними лексичними значеннями яких є “енергійність, бадьорість, життєва енергія”, і представлене такими номенами: *alacritas*, *atis*, *f* – бадьорість: *alacritas animi* (Cic. Q. fr. 3, 5, 4) – *душевний підйом*; *energia*, *ae*, *f* – енергія, активність; *virtus*, *utis*, *f* – мужність, відвага: *virtus animi / corporis* (Cic. Fin. 5, 13, 38) – *душевна / фізична сила, енергія*; *intentus*, *a*, *um* – сильний, енергійний: *intentus proelio* (Liv. 5, 26, 7) – *готовий до сутички*; *recreo*, *avi*, *atum*, *are* – збадьорити, підкріпити, освіжити: *se recreare* (*recreari*) – одужати, зміцнити; *vigor*, *oris*, *m* – життєдайне начало, життєва сила; енергія; *vigoratus*, *a*, *um* – сильний, міцний, здоровий: *vigoratus juvenis* (Apul. Met. 9, 21) – *міцний юнак*; *vivacitas*, *atis*, *f* – живучість, життєвість; *vitalitas*, *atis*, *f* – життєва сила, життєве начало, життя; *vegetamen*, *inis*, *n* – життєдайне начало, життєва сила; *vividus*, *a*, *um* – живий, сповнений життя: *corpus vividum* (Plin. Ep. 3, 1, 10) – *сповнене життя тіло*; *vividus senectus* (Tac. Ann. 6, 27, 2) – *енергійна старість*, *vividus animus* (Plin. Pan. 44, 6), *vividum ingenium* (V. Max. 3, 3, 7), *vividum pectus* (Liv. 6, 22, 7) – *бадьорий дух*; *vegetus*, *a*, *um* – міцний, повний сил, бадьорий: *vegetamens* (Cic. Tusc. 1, 17, 41) – *діяльна душа*; *strenuus*, *a*, *um* – міцний, сильний: *strenuocorpore* (Gell. 3, 1, 12) – *із міцним тілом*.

Ближню периферію утворюють слова, у яких семи “бути здоровим, міцним, мати силу, бути діяльним, бадьорим, енергійним” не основні, проте мотивовані основною семою слова, вжитого в прямому значенні. Процес метафоризації експліцитний (наприклад, прикметник *fortis*, *e* має основні лексичні значення “твердий, міцний, могутній” у процесі метафоризації набув значень стосовно людини “кремезний, сильний, енергійний”): *agitatus*, *us*, *m* – імпульс, активність, діяльність: *agitatus mentis* (Var. L. 6, 6, 42) – *розумова діяльність*; *animosus*, *a*, *um* – мужній, сміливий, відважний, сильний, наполегливий, старанний: *vir animosus* (Cic. Tusc. 2, 24, 57) – *діяльний муж*; *fortis*, *e* – міцний, кремезний, сильний, енергійний: *animus fortis* (Cic. Off. 1, 20, 66) – *енергійний дух*, *vir fortis* (Liv. 4, 3, 16) – *відважний муж*; *fortitudo*, *inis*, *f* – сила: *fortitudo corporis* (Macr. 7, 9, 5) – *фізична сила*; *durus*, *a*, *um* – загартований, витривалий; здатний переносити, терпеливий, стійкий; *firmus*, *a*, *um* – сильний, міцний, могутній; той, який укріплює: *cibus firmus* (Var. R. 2, 11, 2) – *живильна страва*; *patiens*, *entis* – витривалий: *patiens frigoris* (Col. 7, 4) / *laboris* (Quint. Inst. 1, prooem. 27) – *терплячий до холоду / труднощів*, *patiens in laboribus* (Cic. Cael. 13) – *здатний зносити труд*; *praedurus*, *a*, *um* – дуже міцний, витривалий: *corpora praedura* (Verg. G. 2, 527) – *витривалі тіла*; *commodus*, *a*, *um* – належний, хороший, здоровий: *commoda statura* (Pl. Asin. 400) – *високий на зріст*; *commoda valetudo* (Caes. Civ. 3, 62, 4; Fro. Amic. 1, 15, 3) – *хороше здоров’я*; *infragilis*, *e* – твердий, незламний, сильний: *vox infragilis* (Ov. Trist. 1, 5b, 9) – *твердий голос*, *animus infragilis* (Sen. Vita 9, 4) – *незламний дух*; *integer*, *gra*, *grum* – неушкоджений, цілий: *vires integrae* (Caes. Gal. 3, 4, 2; Liv. 10, 14, 18) – *невиснажені сили*, *valetudo integra* (Cic. Fin. 2, 20, 64) – *бездоганне здоров’я*; *integeraevi* (Verg. A. 9, 253) – *у розквіті віку*; *solidus*, *a*, *um* – масивний, міцний: *corpus solidum* (Ter. Eu. 317) – *міцна статура*; *spiritus*, *us*, *m* – життєва сила, життя: *derepublica spiritum reddere* (Velol. Pat. 2, 22, 2.) – *віддати життя за державу*; *severus*, *a*, *um* – суворий, загартований, міцний; *prolixus*, *a*, *um* – великий; сильний, міцний, кремезний: *corpus prolixum* (Suet. Div. Claud. 30, 1) – *міцна статура*.

Дальня периферія включає слова, які набули сем “бути здоровим, міцним, мати силу, бути діяльним, бадьорим, енергійним”, неумотивованих основним лексичним значенням слова. Означена семантика є результатом асоціативного ряду (наприклад, *juvenilis*, *e* “юнацький, молодий, юний” набуло значень “міцний, сильний”, оскільки сила притаманна молодим):

acrimonia, ae, f – життєва енергія, бадьорість; **juvenilis, e** – молодий, юний, міцний, сильний: *corpusjuvenile* (Cels. 5, 26) – *молоде тіло*; **juventa, ae, f** – молодість, юність: *virtusetjuventa* (Liv. 5, 40, 1) – *доблесть і молодецька сила*; **manus, us, f** – рука, сила, міць, хоробрість; **medullatus, a, um** – повний кісткового мозку, тобто здоровий, міцний; **nervosus, a, um** – жилавий, м'язистий, міцний; сильний, енергійний; **pubens, entis** – здоровий, міцний, у розквіті; **pubertas, atis, f** – змужнілість, статевая зрілість, чоловіча сила; **robur, oris, n** – бадьорість, сила: *crescereetroborasumere* (Lucr. 5, 820) – *зростати і набувати сили*; *roburjuventae* (Liv. 33, 33, 2) – *молодецька сила*; *roburanimi* (Cic. Cael. 39) – *душевне завзяття*; **robustus, a, um** – сильний, міцний, могутній: *corpusrobustum* (Quint. Inst. 5, 10, 82) – *міцне тіло*, *voxrobusta* (Sen. Contr. 1, praef. 16) – *сильний голос*, *animusrobustus* (Cic. Fin. 1, 15, 49) – *могутній дух*; **sanguis, inis, m** – життєва сила, життя; **testiculus, i, m** – чоловіча сила; **viridis, e** – молодий, юний, свіжий, бадьорий, сильний, могутній: *juventaviridis* (Verg. A.5, 293, Apul. Fl. 7) – *у розквіті років*, *senectusviridis* (Verg. A.6, 302) – *бадьора старість*; **lacertosus, a, um** – м'язистий, сильний: *virrobustus lacertosus* (Sen. Ep. 66, 24) – *муж сильний і м'язистий*; **lacertus, i, m** – чоловіча сила, виразність, міць.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, дослідження показало, що субконцепт VALETUDO є такою ментальною одиницею, яка відображає у свідомості давніх римлян уявлення про здоров'я як “наявність фізичної міці”. Сема “наявність фізичної міці” є інтегральною семою цього субконцепту. Ядром номінативного поля субконцепту VALETUDO є іменник *valetudo*, прикметники *valens*, *validus*, дієслова *valere*, *revalescere*, *convalescere*. До приядерної зони належать такі мікрополя: 1) “наявність / набуття фізичної міці”; 2) “енергійність, життєва енергія”. Перспективним є подальше зіставне дослідження значеннєвих одиниць концепту ЗДОРОВ'Я різних мовних культур.

Джерела та література

1. Богданова А. Г. Когнитивная интерпретация единиц номинативного поля концепта “вежливость” (на материале немецкого и русского языков) / А. Г. Богданова // Вестник Томского госуд. ун-та. – Томск, 2009. – Вып. № 319. – С. 11–15.
2. Васильева О. С. Психология здоровья человека: эталоны, представления, установки : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / О. С. Васильева, Ф. Р. Филатов. – М. : Изд. центр “Академия”, 2001. – 352 с.
3. Дворецкий И. Х. Латинско-русский словарь / И. Х. Дворецкий. – М. : Русский язык, 1976. – 1088 с.
4. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика / В. А. Маслова. – Мн. : ТетраСистемс, 2008. – 272 с.
5. Михайлова Л. М. Построение номинативного поля концепта “ТОВОРЕНИЕ” в современном английском языке [Электронный ресурс] / Л. М. Михайлова // Гуманитарные и социальные науки; Педагогический институт Южного федерального университета. – 2008. – №5. – Режим доступа : // hses-online.ru/2008/05/10_02_04/5_6.pdf.
6. Попова З. Д. Когнитивная лингвистика / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – М. : АСТ, Восток-Запад, 2007. – 315 с.
7. Постовалова І. В. Літературознавчий аналіз художнього твору: функціонування поняття “концепт” / І. В. Постовалова, Л. Ю. Зана // Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія “Філологічні науки”. - Ч.ІІ. – 2011. – № 3 (214). – С. 32–43.
8. Forcellini Ae. *Lexicon totius Latinitatis* / Aegidius Forcellini. – Patavii : Forni, 1965. – 114 p.
9. Glare P. G. W. *Oxford Latin Dictionary* / P. G. W. Glare. – Oxford : Oxford University press, 1968. – 2151 p.

References

1. Bogdanova, A. G. 2009. “Kognitivnaja interpretacija edinic nominativnogo polja koncepta «vezhlivost'» (na materiale nemeckogo i russkogo jazykov)”. *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta* 319: 11–15.
2. Vasil'eva, O. S. 2001. *Psihologija zdorov'ja cheloveka: jetalony, predstavlenija, ustanovki :Ucheb. posobiedl'jastud. vyssh. ucheb. Moskva: Izdatel'skij centr “Akademija”*.
3. Dvoreckij, I. H. 1976. *Latinsko-russkij slovar'*. Moskva: Russkijjazyk.
4. Maslova, V. A. 2008. *Kognitivnaja lingvistika*. Minsk: TetraSistems.
5. Mihajlova, L. M. 2008. “Postroenie nominativnogo polja koncepta «GOVORENIE» v sovremennom anglijskom jazyke”. *Gumanitarnyei social'nye nauki* 5. hses-online.ru/2008/05/10_02_04/5_6.pdf.
6. Popova, Z. D. 2007. *Kognitivnaja lingvistika*. Moskva: AST, Vostok-Zapad.
7. Postovalova, I. V. 2011. “Literaturoznachij analiz hudozhn'ogo tvor: funkcionuvannja ponjattja “concept”. *Visnik Lugans'kogo nacional'nogo universitetu imeni Tarasa Shevchenka. Filologichni nauki* 3 (214): 32–43.
8. Forcellini, Ae. 1965. *Lexicon totius Latinitatis*. Patavii: Forni.

9. Glare, P. G. W. 1968. *Oxford Latin Dictionary*. Oxford : Oxford Universitypress.

Мылык Оксана. Номинативное поле субконцепта VALETUDO в латинском языке. Статья посвящена исследованию номинативного поля субконцепта VALETUDO в латинском языке, который имеет комплексный характер вследствие лексико-семантического поля, лексико-фразеологического поля и синонимического ряда в своем составе. Проанализированы сущность номинативного поля в системе языка, которая представляет собой проявленную и упорядоченную совокупность номинативных единиц; определены его ядро, приядерная зона, ближняя и дальняя периферии; исследованы средства вербализации микрополей приядерной зоны субконцепта VALETUDO и список языковых единиц, которые вербализуют концепт ЗДОРОВЬЕ. Установлено, что структура номинативного поля концепта ЗДОРОВЬЕ составляет ядерную и приядерную зоны, что, в свою очередь, состоят из определенных микрополей, а также ближней и дальней периферий субконцептов SALUS, SANITAS, VALETUDO. Семантическое поле субконцепта VALETUDO построено по принципу семантической близости / удаленности от интегрированной семы и частоты приобретения определенных значений имени концепта. Определено, что общими для всех трех субконцептов SALUS, SANITAS, VALETUDO есть слоты “наличие определенного состояния здоровья (соматического / психического)” и “процесс предоставления здоровья (соматического / психического)”. Как следствие, статья имеет целью внести вклад в развитие теоретических основ исследования концептов на материале древних языков, а также теоретических аспектов лингвоконцептологии, лингвокультурологии, лингвоаксиологии и изучения своеобразных явлений языка и речи, что позволяет научному сообществу лучше понять специфику мышления и познания мировоззрения и особенностей интерпретации мира через призму языкового сознания, духовных и материальных ценностей древних римлян.

Ключевые слова: концепт, субконцепт, VALETUDO, здоровье, номинативное поле.

Mylyk Oksana. Nominative Field of Subconcept VALETUDO in the Latin Language. The article is devoted to the investigation of the nominative field of the subconcept VALETUDO in the Latin language, which has a complex character due to the lexical and semantic field, lexical and phraseological field and synonymic series in its composition. The essence of the nominative field in the system of language has been analyzed with the regard to the revealed and ordered set of nominative units; its kernel and prekernel zones, near and far peripheries have been defined; the means of microfields verbalization of the prekernel zone of subconcept VALETUDO as well as the list of linguistic units verbalizing the concept HEALTH have been investigated. It has been defined that nominative field structure of the HEALTH concept is represented as core and pre-core zones consisting of some microfields as well as close and distant peripheries of the SALUS, SANITAS, VALETUDO subconcepts. The semantic field of the VALETUDO subconcept has been built up following the principle of semantic proximity/difference from an integrated seme and frequency of acquiring certain meanings of the concept names. It has been defined that the SALUS, SANITAS, VALETUDO subconcepts share the common slots “being (somatically and/or mentally) healthy” and “providing somatic and/or mental health”. In doing so, the article hopes to contribute to the development of the theoretical principles of ancient languages concepts research as well as the aspects of conceptive linguistics, linguistic culturology, axiological linguistics and the investigation of the peculiar language and speech phenomena that enables the scientific community to learn the specific dimensions of ancient speakers' mode of thinking.

Keywords: concept, subconcept, VALETUDO, health, nominative field.

УДК 378.147

Олена Москаленко[□]

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАНДАРТНОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ РАДІОБІМНУ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ЯК ЧИННИКА БЕЗПЕКИ ПОЛЬОТІВ

У статті розкрито сутність стандартної фразеології ІКАО як передумови для ведення безпечного радіозв'язку. Стандартна фразеологія є основою авіаційної англійської мови. Вона була створена для забезпечення чіткого та однозначного зв'язку між пілоти та диспетчерами повітряного руху. Розглянуто визначальні риси, що характеризують стандартну фразеологію ІКАО: нормативність (підпорядкованість документам ІКАО, що регулюють